

мови оригіналу, на відміну від більшості перекладів, виконаних з давньогрецької мови, а результати пропонованої статті знайдуть своє **практичне застосування** у викладанні теорії та практики перекладу.

Ключові слова: художній переклад, буквализм, адекватність, компаративний аналіз, труднощі художнього перекладу, функційна тотожність, Пісня Пісень.

Lilia L. BUKREEVA,

Candidate of Philological Sciences, Associate professor of the German Language Chair, Odessa I. I. Mechnikov National University; 24/26 Francuzkyj blvd., Odessa, 65058, Ukraine; моб.: +38 097 2535137; e-mail: lilibuk@ukr.net/

Tatjana B. KOZAK,

Candidate of Philological Sciences, Associate professor of the Foreign Languages for Arts, Odessa I. I. Mechnikov National University; 24/26 Francuzkyj blvd., Odessa, 65058, Ukraine; моб.: +380674883681; e-mail: anton_kozak@ukr.net/

COMPARATIVE ANALYSIS OF MODERN TRANSLATIONS OF THE BIBLE

Summary. The *purpose* of the article is to determine the degree of functional similarity between the Bible text and its translations based on their comparative analysis. The *object* of the scientific consideration is the stylistic features of the Russian translation of the Bible text, which is the *subject* of the research. The objectives of the study were to identify the characteristic semantic and stylistic features of two modern translations of the Old Testament book of the Song of Solomon, made from Hebrew into Russian, and to determine using the comparative analysis *method* the degree of semantic and artistic divergence in the studied texts. The timeliness of considering this outstanding literary work has remained to this day, since this Old Testament book abounds with stylistic devices, the translation of which required from translators both a creative approach and extremely broad background knowledge. The translations comparative analysis made it possible to determine the artistic level of two modern translations of the Song of Songs and the *results* of the investigation confirm the fact that the achievement of faithful translation of the source text in the target language occurs only when the translator avoids word for word translation and tries to render properly source artistic images in the target language. **Conclusions.** Translations comparison makes it obvious that the abundance of literalisms, unnecessary transliterations, stylistic and logical mistakes in the first version, edited by David Yosiphon (1978), is significantly inferior in its artistic characteristics to the second translation by Daat Mikrs ('Look at the Tanakh', 2000). The *novelty* of the work lies in the fact that the compared modern translations were made directly from the Hebrew language — the original language, in contrast to most translations made from the ancient Greek language. The *practical results* of the given article can be applied while teaching theory and practice of translation.

Key words: literary translation, word for word translation, faithfulness, comparative analysis, the difficulties of literary translation, functional faithfulness, Song of Songs.

Статтю отримано 20.02.2021 р.

DOI: 10.18524/2307-4558.2021.35.237845

УДК 378:81-13: 811.161.2

КОЛЯДА-БЕРЕЗОВСЬКА Тетяна Федорівна,

кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови Державного університету «Одеська політехніка»; просп. Шевченка, 1, м. Одеса, 65044, Україна; тел.: +38 093 9507658; kolyada.berezovska@ou.ua; ORCID ID: 0000-0001-8470-7705

РОМАНОВА Ольга Клавдіївна,

кандидат філологічних наук, доцент, зав. кафедри української мови Державного університету «Одеська політехніка»; просп. Шевченка, 1, м. Одеса, 65044, Україна; тел.: +38 093 6309675; kafedra.kurya@gmail.com; ORCID ID: 0000-0002-6737-4918

ЕЛЕКТРОННІ НАВЧАЛЬНІ ЗАСОБИ В УКРАЇНОМОВНІЙ ПІДГОТОВЦІ ІНОКОМУНІКАНТІВ

Анотація. *Мета* статті — висвітлити ключові проблеми, пов'язані зі створенням у закладах вищої освіти України електронного освітнього середовища, яке б уможливило суттєве підвищення ефективності й якості навчання студентів з числа іноземних громадян. *Предметом* розгляду є інноваційні освітні технології, принципи та підходи, які дозволяють впроваджувати формат дистанційної освіти найбільш ефективно. *Результати* дослідження дають підстави стверджувати, що створення електронних навчальних засобів з української як іноземної — процес, який вимагає не тільки знань з мови й методики викладання, а ще й володіння комп'ютерними технологіями та елементами комп'ютерного дизайну, тобто взаємодії між фахівцями-лінгвістами та ІТ-спеціалістами щодо спільної

розробки електронних навчальних посібників; підтверджують, що застосування когнітивно-кларативного підходу в лінгводидактиці дозволяє підготувати необхідну методичну базу для роботи у сфері «e-learning» і тим самим забезпечити ефективне використання інноваційних освітніх технологій для україномовної підготовки інокомунікантів у режимі дистанційного навчання, враховуючи турбулентність сучасного світу. **Висновки:** подальше дослідження і розв'язання проблем, пов'язаних з проектуванням електронних дидактичних матеріалів для дистанційного формату навчання є одним з найактуальніших наукових напрямків, оскільки у вітчизняній системі освіти відсутня універсальна технологія розробки необхідних освітніх матеріалів для дистанційного навчання, в тому числі і відповідних стандартів.

Ключові слова: дистанційне навчання, лінгводидактика, електронне освітнє середовище, інноваційні освітні технології, когнітивно-кларативний підхід.

Постановка проблеми. Динаміка культурно-мовних процесів у сучасному світі зумовлює активізацію інноваційного розвитку сучасної мовної освіти та необхідність розв'язання у зв'язку з цим низки проблем. Передусім, це — створення у закладах вищої освіти України електронного освітнього середовища, яке б уможливило суттєве підвищення ефективності й якості навчання студентів з числа іноземних громадян шляхом максимального використання можливостей комп'ютерних технологій навчання, впровадження оригінальних програмних рішень, підготовки необхідної методичної бази та навчальних матеріалів для роботи у сфері «e-learning».

Огляд попередніх і суміжних досліджень. Протягом останніх десятиліть проблема застосування інноваційних, комп'ютерно-інформаційних технологій у сучасній освіті досліджується багатьма вітчизняними та зарубіжними вченими, оскільки використання інноваційних технологій дозволяє значно урізноманітнити зміст, методи і форми навчання, зокрема, це: «квест»- / кейс-технології [10, с. 342–349; 14], технологія проектів [9, с. 130–135], презентації, електронні портфоліо та блогфоліо [1, с. 19–25; 2, с. 1697–1702; 11; 12, с. 65–82; 17, с. 61–73] та інші. Питання e-освіти, інноваційні підходи щодо організації занять з вивчення української мови іноземними студентами у дистанційному форматі знаходяться у фокусі постійної уваги викладачів кафедри української мови Інституту підготовки іноземних громадян Державного університету «Одеська політехніка» (ІППГ ДУ «ОП»), як то: лінгводидактика у спектрі диджиталізації [5, с. 166–173; 6, с. 310–314]; освітні тренди [8, с. 285–286; 16, с. 151–159]; онлайн-тестування в організації самостійної роботи студентів [3, с. 199–204; 7, с. 164–169]; інформаційно-комунікативна компетенція інофонів [6, с. 310–314] і под.

Постановка завдання. Оскільки сучасне студентство є поколінням мілленіалів («*millenials*»), яке народилося і зростало в оточенні сучасних комп'ютерно-інформаційних технологій [15, с. 41–44], то сьогодні, як ніколи раніше, ретельніше слід підходити до вибору інноваційних освітніх технологій, дотримуючись принципів, які дозволяють впроваджувати ці технології найбільш ефективно. Тому завдання розробки та застосування електронних засобів навчання іноземних громадян в Україні детерміноване, насамперед, державним Стандартом володіння українською мовою як іноземною на першому (бакалавр), другому (магістр) та третьому (PhD) рівнях вищої освіти і специфікою вивчення української мови як мови навчання в технічному вищій південного регіону нашої країни, необхідністю формування у режимі дистанційного навчання у студентів з числа іноземних громадян україномовної комунікативної, мовно-мовленнєвої компетенції на рівнях B1– B2 відповідно до обраної спеціальності, а також з огляду на турбулентні умови сучасності.

Виклад основного матеріалу. В умовах цифрової трансформації суспільних процесів доводиться не лише обирати між наявними найбільш ефективні способи і засоби навчання, а й розробляти відповідні інструменти формування мовно-мовленнєвої, комунікативної компетентності здобувачів вищої освіти, враховуючи рівневе (бакалавр-магістр-PhD) навчання, яке стає все більш технологічним і передбачає не тільки комп'ютеризацію освітнього процесу, а й нові формати управління цим процесом, іманентним складником якого є віртуальний формат. На жаль, готових навчальних продуктів на ринку електронних / віртуальних посібників України, що відповідають вище зазначеним меті та завданню, немає. Створення електронних навчальних засобів з української як іноземної — процес, який вимагає крім знань з мови, методики викладання й педагогіки, ще й володіння комп'ютерними технологіями та елементами комп'ютерного дизайну. Втім, недостатня кількість сучасної / модерної комп'ютерної техніки на кафедрах з мовної підготовки у вишах, ліцензованого програмного забезпечення та відсутність необхідної взаємодії між фахівцями-лінгвістами та ІТ-спеціалістами щодо спільної розробки електронних / віртуальних навчальних посібників унеможливають їхнє створення.

Як відомо, ефективність навчання як результат гнучкого підлаштування під теорію сучасних інформаційних технологій, що дозволяють якісно структурувати матеріал з урахуванням ергономічності інформації, відображають показники сприйняття і запам'ятовування нової інформації. Тому навчання української мови як іноземної на основі електронних засобів має ґрунтуватися на *когнітивно-кларативному підході*, тобто застосування комп'ютерно-інформаційних технологій для розвитку або вдосконалення усно-письмової мовної діяльності інокомунікантів має відповідати таким критеріям, як: 1) максимальна індивідуалізація навчання (робота з електронними навчальними ресурсами, зокрема, представленими у науково-технічній бібліотеці вишу) як можливість оптимізувати обсяг/час самостійної роботи студентів; 2) інтеграція до навчального процесу матеріалів, спрямованих

на формування лінгвокраїнознавчої компетенції інокомунікантів, використання електронних автентичних ресурсів і національних баз текстів; 3) оперативне оновлення змістовної складової навчально-методичних матеріалів, наявних на навчальному веб-ресурсі вишу; 4) перманентна діагностика результатів навчання, тобто online-тестування на всіх етапах та рівнях процесу.

До того ж, у процесі створення навчально-методичного комплексу (НМК) в електронному форматі з метою формування мовно-мовленнєвої та інформаційно-комунікативної компетенцій студентів-іноземців викладачами-авторами навчальних засобів враховуються ще два параметри в комплексі: 1) інформаційне забезпечення за галузями знань, лінгводидактичними категоріями та культурно-історичними аспектами; 2) систематизаційний, реєстраційний і діагностичний аспекти навчання.

Такий НМК орієнтований на формування граматичних вмінь і навичок при вивченні структури простого (1 курс) і складного (2 курс) речень, логіко-семантичних моделей і типів речень: способів вираження суб'єктно-предикатних, об'єктних, визначальних, просторових, часових, умовно-часових, причинно-наслідкових, цільових і допустових відносин; передбачає урахування: по-перше, цільових груп іноземних студентів технічного вишу і, відповідно, комунікативних потреб цих груп, а по-друге, — різний рівень сформованості у студентів «далекого» та «ближнього» зарубіжжя системних лінгвістичних знань та навичок практичної мовленнєвої діяльності. Це зумовлює відбір і організацію навчального матеріалу відповідно до професійних інтересів студентів-політехників, інформаційної насиченості, актуальності, країнознавчої вагомості матеріалу, з дотриманням принципів ситуативно-тематичного подання матеріалу, поступового нарощування складності інформації та урахування її кларативності, що за стандартом є здатністю і готовністю до сприйняття, переробки й усвідомленого, розумного засвоєння інформації, а визначення ступеня кларативності інформації відбувається під час її розробки залежно від рівня підготовленості користувачів, реципієнтів інформації [4, с. 133]. При цьому, разом з М. Міллером, за необхідне вважаємо також дотримання принципу попереднього тренування (Pretraining Principle): для ознайомлення студентів із термінологією, яка використовуватиметься у матеріалах, потрібно надати окремий модуль — детальне пояснення основних концептів.

Для формування відповідних знань, навичок й умінь у сфері наукового стилю мовлення (НСМ), що обслуговує мову спеціальності, створюються методичні матеріали, які забезпечують самостійну роботу іноземних студентів за основними профілями навчання в ДУ «ОП»: економічним, загально-технічним та інженерно-хімічним. Адже цілеспрямоване використання навчальних і автентичних інформаційно-комунікаційних ресурсів дозволяє формувати термінологічну компетенцію іноземних студентів. Як приклад, наведемо електронну версію «Навчально-методичних матеріалів з мовленнєвої практики з дисципліни «Українська мова як іноземна» [3], де у розділі «Інтернет і його можливості» у рубриці «Це ви знаєте?» міститься комплекс лексико-граматичних завдань з аналізом слів, складових терміносистеми інформатики. Оскільки мовно-мовленнєва діяльність в Інтернеті — це діалог в усній або письмовій формі (соціальні мережі, форуми, чати), а мова Інтернету є проникною для жаргонізмів, сленгу, то в мережі спостерігається використання некодифікованої лексики, дієслів у переносному значенні, що несуть смислове навантаження всього висловлювання, а це ускладнює їх сприйняття. Утім, для успішної е-комунікації з однокурсниками, українськими друзями, студентам-іноземцям необхідне володіння як найбільш частотними проявами зазначених одиниць, так і відповідними жанрами професійного інформаційно-комунікативного дискурсу. Тому пропонується системний матеріал дає можливість оволодіння необхідним масивом термінологічної лексики та лексико-граматичними конструкціями, актуальними для наукового стилю мовлення у цілому і конкретного підстилю обраного фаху.

Перераховане відноситься до навчання іноземних студентів реферуванню наукових текстів, що передбачає використання цифрових джерел первинної інформації, тобто онлайн-сервісу бібліотечно-інформаційних центрів, а також можливість дистанційного ознайомлення зі зразками рефератів та анотацій, що доступні завдяки автоматизованому інформаційному сервісу бібліотечно-бібліографічної служби ДУ «ОП». Ідеологія комп'ютерної модифікації завдань для самостійної роботи, що розміщуються на навчальному сайті ІППГ ДУ «ОП», визначає змістовну складову навчальних рубрик, блоків, тем, типологію тестових завдань з урахуванням можливостей модератора мережевого ресурсу, а також форми перевірки, самоконтролю й оцінювання. Виконання студентами-іноземцями тестів як з граматики української мови, так і з наукового стилю мовлення в режимі онлайн / самостійної роботи — це вирішення таких освітніх і виховних завдань: охоплення практично всього навчального матеріалу за темами курсу і перевірка ступеня засвоєння матеріалу, коригування лексичного наповнення і форм презентації граматичного матеріалу залежно від результатів тестування. До того ж, навчальні матеріали в електронній формі на ресурсах ІППГ ДУ «ОП» створюють додаткові можливості, як то: необмеженість часу на виконання завдань у позааудиторній роботі, що важливо для студентів з різними типами нервової діяльності; виконання роботи у психологічно комфортних умовах; можливість самостійного вивчення матеріалу при використанні коригувальних тестів; самоконтроль і самокорекція.

Як демонструє моніторинг якості навчання, включення комплексів тестових завдань до самостійної роботи студентів у нефілологічному виші дозволяє використовувати системну оцінку знань

при максимальній диференціації рівня засвоєння навчального матеріалу, забезпечує індивідуальний характер когнітивної діяльності здобувачів вищої освіти, а пошук додаткових джерел інформації веде до вдосконалення самостійної роботи іноземних студентів, що прагнуть оволодіти мовою навчання. У цьому контексті виняткового значення набуває онлайн-тестування як вид навчання, що дає можливість оцінити рівень засвоєння студентами навчального матеріалу, дозволяє в інтерактивному режимі опрацювати значно більші за обсягом навчальні розділи. Типологія тестових завдань включає майже усі з відомих типів (закритого й відкритого) та диференційована для студентів першого (бакалаврського) і другого (магістерського) рівнів навчання. Характерною особливістю тестової навчальної моделі є те, що вона, зазвичай, використовується після успішного «проходження» студентами презентаційно-текстового комплексу, а матеріал, як правило, розпадається на пронумеровані завдання, всередині яких студент робить кілька (не менше одного) дій, що аналізуються системою. Оскільки після завершення роботи надається проаналізований системою результат, де наочно видно всі зроблені помилки і показані правильні відповіді, загальна статистика правильних і помилкових дій, наводиться оцінка, а також є можливість зберегти виконану і проаналізовану роботу, то студент може самостійно провести подальшу роботу над помилками. Для інтенсифікації навчального процесу, надання йому більшої інтерактивності та, відповідно, для досягнення лінгводидактичної мети підготовлені навчальні матеріали розміщено у розділах «Електронні навчальні та методичні видання університету» науково-технічної бібліотеки та «Підручники, навчальні посібники кафедри української мови» у Репозитарії вишу за рівневим (бакалавр-магістр-PhD) навчанням. Приміром, «Навчально-методичні матеріали з мовленнєвої практики для іноземних студентів III-IV курсів загальнотехнічних та економічних спеціальностей» [URL: <http://dspace.opu.ua/jspui/handle/123456789/11028>]; «Порівняльна граматики української та російської мов. Морфологія. Навчальний посібник» [URL: <http://memos.library.opu.ua:8080/memos/jsp/materials.iface?specId=1691&discId=42305>]; «Методичні рекомендації та контрольні завдання з дисципліни «Українська мова» для іноземних аспірантів загальнотехнічних і економічних спеціальностей щодо підготовки до іспиту на здобуття наукового ступеня доктор філософії» [URL: <http://dspace.opu.ua/jspui/handle/123456789/11419>].

Узагальнюючи викладене, скажімо, що КІТ, інтегровані у традиційний навчальний процес, формують навчальне середовище, яке забезпечує не тільки доступ до фактичної й лінгвістичної інформації, котра міститься на інформаційно-освітньому сайті вишу (зокрема, ІІІГ ДУ «ОП» — <https://fspirki.opu.ua>), в електронній бібліотеці (як то —), а й сприяють: по-перше, організації навчальної роботи в різномісних групах відповідно до комунікативних потреб студентів, а по-друге, — систематизації знань студентів, відповідно до профілю та етапу навчання. Текстовий матеріал за предметними галузями знань і країнознавчої спрямованості скерований на формування інформаційно-комунікативної компетенції студентів, активізацію їхньої пізнавальної діяльності у процесі виконання творчих і / або дослідницьких завдань у межах навчального курсу, в процесі реалізації міжособистісних та інформаційних інтенцій. Тому викладачами кафедри великої уваги надано інтерактивним завданням для самостійної роботи, в основі яких — пошук і аналіз інформації соціокультурної спрямованості: про Україну, рідну країну студента, національні традиції, звичаї та свята, оскільки інтерактивність, яка лежить в основі роботи над такими завданнями і досягається завдяки опублікованим у соціальних мережах презентаціям, сприяє активізації пізнавального інтересу, в тому числі і до результатів навчання як експліцитно пропонованих вимог.

Висновки. Резюмуючи, наголосимо важливість такого компоненту навчання у дистанційному форматі як рефлексивна діяльність інокомунікантів: самооцінка, взаємне оцінювання, що допомагають студентам самі виявити проблеми та труднощі у вивченні мови (можливість роботи над помилками під час онлайн-тестування), постійний зворотний зв'язок у системі «викладач-студент» для оперативного координування ходу виконання завдань — через електронну пошту та соціальні мережі. Через це особливої актуальності набувають загальнонаукові, методологічні та технологічні проблеми, пов'язані з організацією процесів створення, супроводження та ефективного використання комп'ютерно опосередкованих, програмних засобів навчального призначення. А однією з пекучих проблем, пов'язаних з проектуванням електронних дидактичних матеріалів, залишається відсутність універсальної технології розробки необхідних освітніх матеріалів для програмно-педагогічних засобів навчання, в тому числі відсутність відповідних стандартів.

Л и т е р а т у р а

1. Бороздина Н. А. Презентации, электронные портфолио и блогфолио в иноязычном образовании: методические принципы и критерии эффективности. *Инновационные технологии обучения иностранному языку в вузе и школе : сб. науч. трудов IV Междунар. научн.-практ. конф. : в 2 ч.* Воронеж : ИД ВГУ, 2019. С. 19–25.
2. Вязовская В. В., Злобина М. Г., Черкасов Г. В. Инновационные технологии в обучении русскому языку как иностранному : электронный учебник «Русо comunicativo» как обучающий ресурс нового поколения. *Динамика языковых и культурных процессов в современной России : материалы междунар. конф. : материалы V конгресса РОПРЯЛ.* Санкт-Петербург, 2016. Вып. 5. С. 1697–1702.

3. Коликова Т. Г., Печкурова Л. В. Дистанционное обучение русскому языку как иностранному с использованием ресурсов интернета. *Інформаційна освіта та професійно-комунікативні технології XXI ст. : матеріали XII Міжнар. наук.-практ. конф.* Одеса : Астропринт, 2019. С. 199–204. URL : <http://dSPACE.opu.ua/jspui/handle/123456789/9233/>
4. Коляда-Березовська Т. Ф. Діалог & партнерство — комунікаційна домінанта епохи. *Інформаційна освіта та професійно-комунікативні технології XXI ст. : матеріали X Міжнар. наук.-практ. конф.* Полтава : Сімон, 2017. С. 130–137. URL : <http://dSPACE.opu.ua/jspui/handle/123456789/6298/>
5. Коляда-Березовская Т. Дистанционное обучение как коммуникативная технология постмодерна. *The world science of modernity. Problems and prospects of development : Abstracts of XV International Scientific and Practical Conference.* Paris, France, 2021. P. 145–149. URL : <http://dSPACE.opu.ua/jspui/handle/123456789/11479/>
6. Коляда-Березовская Т. Электронная лингводидактика: формирование информационно-коммуникативной компетенции инокоммуникантов. *Modern Science, Practice, Society : Abstracts of XVIII International Scientific and Practical Conference.* USA, Boston, 2020. P. 310–314. URL : <http://dSPACE.opu.ua/jspui/handle/123456789/10589/>
7. Курова Г. І., Лішневська Т. В. Онлайн-тестування як засіб підвищення ефективності самостійної роботи студентів. *Інформаційна освіта та професійно-комунікативні технології XXI ст. : матеріали XII Міжнар. наук.-практ. конф.* Одеса : Астропринт, 2019. С. 164–169. URL : <http://dSPACE.opu.ua/jspui/handle/123456789/9280/>
8. Романова О. К. О новом типе учебного текста. *Інформаційна освіта та професійно-комунікативні технології XXI ст. : матеріали X Міждунар. наук.-практ. конф.* Полтава : Сімон, 2017. С. 285–286.
9. Рукосуева О. Ю. Определение сущности и содержания проектной компетенции изучающих иностранный язык. *Інноваційні технології навчання іноземному мові в університеті та школі : зб. наукових праць IV Міждунар. наук.-практ. конф.* : в 2 ч. Воронеж : ИД ВГУ, 2019. С. 130–135.
10. Середина В. Е., Чайка Е. Ю. Развитие профессиональной коммуникативной компетенции студентов СПО с использованием кейс-технологии. *Інноваційні технології навчання іноземному мові в університеті та школі : зб. наукових праць IV Міждунар. наук.-практ. конф.* : в 2 ч. Воронеж : ИД ВГУ, 2019. С. 342–349.
11. Ananyeva M. “Blogfolios” and their role in the development of research projects in an advanced academic literacy class for ESL students. Boston: Springer US, 2014.
12. Camilleri M. A., Camilleri A. C. Digital learning resources and ubiquitous technologies in education. *Technology, Knowledge and Learning.* 2017. Issue 22(1). P. 65–82.
13. Koliada-Berezovska T. Digitalization of education for the sustainable development sake : linguistic aspect. *Theoretical and applied aspects of sustainable development: monograph-33.* Katowice : Publishing House of Katowice School of Technology, 2020. P. 166–173. URL : <http://dSPACE.opu.ua/jspui/handle/123456789/10428/>
14. Miller M. D. Minds online : Teaching effectively with technology. Cambridge, Massachusetts : Harvard University Press, 2014.
15. Nikirk M. Teaching millennial students. *Education Digest.* 2012. Issue 77(9). P. 41–44.
16. Romanova O. Educational trends in the training of Odessa polytechnics. *Innovations in humanities: restarting : Monograph 30.* Wydawnictwo Wyższej Szkoły Technicznej w Katowicach, 2019. P. 151–159. URL : <http://dSPACE.opu.ua/jspui/bitstream/123456789/9935/1/>
17. Stankić R., Jovanović-Gavrilović B., Soldić-Aleksić J. Information and communication technologies in education as a stimulus to economic development. *Ekonomski Horizonti,* 2018. Issue 20(1). P. 61–73.

References

1. Borozdina, N. A. (2019). «Presentations, e-portfolios and blogfolios in foreign language education: methodological principles and performance criteria», *Innovative technologies of teaching a foreign language at a university and school: collection of articles. scientific works of the IV Intern. scientific-practical conf.* [«Prezentatsii, elektronnyye portfolio i blogfolio v inoyazychnom obrazovanii»: metodicheskiye printsipy i kriterii effektivnosti, *Innovatsionnyye tekhnologii obucheniya inostrannomu yazyku v vuze i shkole: sb. nauchnykh trudov IV Mezhdunar. nauchn.-prakt. conf.*], Voronezh: Ed. House of Voronezh State University, pp.19–25.
2. Vyazovskaya, V. V., Zlobina, M. G., Cherkasov G. V. (2016). «Innovative technologies in teaching Russian as a foreign language: the electronic textbook “Ruso comunicativo” as a teaching resource of a new generation», *Dynamics of linguistic and cultural processes in modern Russia: materials of the international. conf. : materials of the V Congress of ROPRYAL.* [«Innovatsionnyye tekhnologii v obuchenii russkomu yazyku kak inostrannomu: elektronnyy uchebnyk «Ruso comunicativo» kak obuchayushchiy resurs novogo pokoleniya», *Dinamika yazykovykh i kul'turnykh protsessov v sovremennoy Rossii : materialy V kongressa ROPRYAL*], St. Petersburg, 2016. Issue. 5. pp. 1697–1702.
3. Kolykova, T. H., Pechkurova, L. V. (2019). «Distance learning of Russian as a foreign language using Internet resources», *Information Education and Professional Communication Technologies of the 21st Century* [«Distantsonnoye obucheniye russkomu yazyku kak ynostrannomu s yspol'zovanyem resursov ynterneta», *Informatsiyina osvita ta profesiyino-komunikatyvni tekhnolohiyi XXI st.: XII Mizhnar. nauk.-prakt. conf.*], Odessa: Astroprint, Issue. 12. pp.199–204.
4. Kolyada-Berezov'ska, T. F. (2017). «Dialogue & partnership — the dominant communication of the era», *Information Education and Professional Communication Technologies of the 21st Century* [«Dialoh & partnerstvo — komunikatsiyina dominanta epokhy», *Informatsiyina osvita ta profesiyino-komunikatyvni tekhnolohiyi XXI st.: X Mizhnar. nauk.-prakt. conf.*], Poltava : Simon, Issue. 10. pp.130–137.
5. Kolyada-Berezovskaya, T. (2021), “Distance learning as a postmodern communicative technology”, *The world science of modernity. Problems and prospects of development : Abstracts of XV International Scientific and Practical Conference* [“Distantsonnoye obucheniye kak kommunikativnaya tekhnologiya postmoderna”], Paris, pp. 145–149.
6. Kolyada-Berezovskaya, T. (2020), “Electronic linguodidactics: the formation of information and communication competence of non-communicants”, *Modern Science, Practice, Society : Abstracts of XVIII International Scientific and Practical Conference* [“Elektronnaya lingvodidaktika : formirovaniye informatsionno-kommunikativnoy kompetentsii inokommunikantov”], Boston, pp. 310–314.
7. Kurova, H., Lishnev'ska, T. (2019), “Online testing as a means of improving the efficiency of independent work of students”, *Information Education and Professional Communication Technologies of the 21st Century* [“Onlayn-testu-

vannya yak zasib pidvyshchennya efektyvnosti samostiyanoi roboty studentiv”, *Informatsiyna osvita ta profesiyno-komunikativni tekhnologii XXIst. : XII Mizhnar. nauk.-prakt. konf.*, Astroprint, Odessa, vol 12, pp. 164–169.

8. Romanova, O. K. (2017), “About a new type of textbook”, *Information Education and Professional Communication Technologies of the 21st Century* [“O novom type uchebnoho teksta”, *Informatsiyna osvita ta profesiyno-komunikativni tekhnologii XXI stolittya : X Mizhnar. nauk.-prakt. konf.*], Simon, Poltava, vol. 10, pp. 285–286.

9. Rukosuyeva, O. Yu. (2019), “Definition of the essence and content of the project competence of foreign language learners”, *Innovative technologies of teaching a foreign language at a university and school : collection of articles. scientific works of the IV Intern. scientific-practical conf.* [“Opredelenie sushchnosti i sodержaniya proektnoy kompetentsii izuchayushchikh inostranny yazyk”, *Innovatsionnyye tekhnologii obucheniya inostrannomu yazyku v vuze i shkole : IV Mezhdunar. nauchn.-prakt. konf.*], Publishing House of Voronezh State University, Voronezh, pp. 130–135.

10. Seredina, V. Ye., Chayka, Ye. Yu. (2019), “Development of professional communicative competence of secondary vocational education students using case technology”, *Innovative technologies of teaching a foreign language at a university and school: collection of articles. scientific works of the IV Intern. scientific-practical conf.* [“Razvitiye professional'noy kommunikativnoy kompetentsii studentov SPO s ispol'zovaniyem keys-tekhnologii”, *Innovatsionnyye tekhnologii obucheniya inostrannomu yazyku v vuze i shkole: IV Mezhdunar. nauchn.-prakt. konf.*], Publishing House of Voronezh State University, Voronezh, pp. 342–349.

11. Ananyeva, M. (2014), “Blogfolios” and their role in the development of research projects in an advanced academic literacy class for ESL students. Springer US, Boston.

12. Camilleri, M. A., & Camilleri, A. C. (2017), “Digital learning resources and ubiquitous technologies in education”, *Technology, Knowledge and Learning*, 22(1), pp. 65–82.

13. Koliada-Berezovska, T. (2020), “Digitalization of education for the sustainable development sake: linguistic aspect”, *Theoretical and applied aspects of sustainable development: monograph-33*. Katowice: Publishing House of Katowice School of Technology, pp. 166–173.

14. Miller, M. D. (2014), *Minds online : Teaching effectively with technology*. Cambridge, Massachusetts : Harvard University Press.

15. Nikirk, M. (2012), “Teaching millennial students”, *Education Digest*, issue 77(9), pp. 41–44.

16. Romanova, O. (2019), “Educational trends in the training of Odessa polytechnics”, *Innovations in humanities: restarting : Monograph 30*. Wydawnictwo Wyższej Szkoły Technicznej w Katowicach, pp. 151–159. Available at : <http://dspae.opu.ua/jspui/bitstream/123456789/9935/1/>

17. Stankić, R., Jovanović-Gavrilović, B., Soldić-Aleksić, J. (2018), “Information and communication technologies in education as a stimulus to economic development”, *Ekonomski Horizonti*, issue 20 (1), pp. 61–73.

Tetiana F. KOLYADA-BEREZOVSKA,

Ph.D. in Philology, Associate Professor of Odessa Polytechnic State University, Ukrainian Language Department;
1 Shevchenko avenue, Odessa, 65044, Ukraine; phone : +38 093 9507658;
e-mail : kolyada.berezovska@opu.ua; ORCID ID: 0000-0001-8470-7705

Olga K. ROMANOVA,

Ph.D. in Philology, Odessa Polytechnic State University, Ukrainian Language Department Head;
1 Shevchenko avenue, Odessa, 65044, Ukraine; phone: +38 093 6309675 ; e-mail: kafedra.kurya@gmail.com;
ORCID ID: 0000-0002-6737-4918

ELECTRONIC TEACHING AIDS IN THE UKRAINIAN-LANGUAGE TRAINING OF FOREIGN SPEAKERS

Summary. This article is *purposed* to highlight the key issues related to the electronic educational environment creation in the Ukrainian higher education institutions that would significantly improve the efficiency and quality of foreign students training. The considered *subject* refers to innovative educational technologies, principles and approaches that allow most effectively implementing the distance education format. The study results give grounds to assert that the creation of e-learning tools for Ukrainian as a second language teaching is a process that requires not only knowledge of language and teaching methods, but also does imply mastering of computer technology and computer design elements, i.e. interaction between linguists and IT specialists for the electronic textbooks joint development; clearly evidenced is that the application of cognitive-clearing approach in linguodidactics allows to prepare the necessary methodological basis for “e-learning” environment operation and thus ensure the effective use of innovative educational technologies for foreign speakers learning the Ukrainian as a second language through distance learning, given the modern world’s turbulence. **Conclusions:** further research in the field seeking solution of problems related to the electronic didactic materials for distance learning development is one of the top priority relevant scientific areas, as the national education system today still is in need for an universal technology for distance learning necessary educational materials and teaching aids development, suffering inter alias, from the lack in relevant standards.

Key words: distance learning, linguodidactics, electronic educational environment, innovative educational technologies, cognitive-clearing approach.

Статтю отримано 15.05.2021 р.